

DEȘTEPTAREA

Gazetă pentru popor.

Redactată de un comitet.

Apare la 1 și 15 st. n. ale fiecărei luni.

Prețul foii pe an în țară 3 coroane.
» » » » străinătate 5 franci.

Un număr: 20 bani.

Epistolele nefrancate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se înapoiază.

Editor și proprietar:

Societatea academică „Junimea”.

Redacția și administrația:

Cernăuț, piața principală No. 3.

Motto: »Deșteaptă-te pământ român! Biruie-ți durerea,
e vremea să ieși din amorțire, tu, seminție a
domnitorilor lumii!... Aștepti oare, spre a învia,
ca strămoșii să se scoale din morminte?»

Al. Russo, „Cântarea României”.

Să nu ne desbinăm!

În țărișoara noastră ca și în celelalte părți de pământ locuite de Români lipsește ceata meșteșugarilor și a neguțătorilor atât de folositoare, așa că și aici ca și acolo neamul românesc se împarte numai în două tabere mari: în a »țărănilor« și în a »domnitorilor«. Aceste două tabere sânt chemate să ducă împreună greul vieții și să păstreze cu sfințenie darurile ce le-am primit dela strămoși: *limba, legea și moșia*. Acestea sânt comorile noastre mai prețioase de cât toate comorile lumii pentru că dela ele ne atârnă viața. Dacă le vom păzi și folosi, vom face cinste strămoșilor noștri și vom fi cinstiți de popoarele în mijlocul cărora trăim, vom duce o viață fericită, iar dacă le vom lăsa pradă străinilor, vom fi batjocoriți de dușmani fără milă.

Glasul nostru de astădată se îndreaptă cătră D-Voastră gospodari, strănepoți ai bravilor ostași ai lui Ștefan cel Mare, și vă îndeamnă să luați în apărare limba strămoșească, limba aceea, în care vă cântați voi doinele frumoase, în care spuneți

voi în ciasurile de odihnă poveștile cu Feți frumoși de împărați. Nu vedeți că frații voștri cari au uitat limba românească, sânt perduți pentru noi, și sporesc numărul altor popoare străine și pare că e pedeapsa lui D-zeu când vezi că oameni de aceștia se rușinează când stai de vorbă cu ei și li aduci aminte că ei au fost odată Români.

Voi știți mai bine, cât de scump e ogorul strămoșesc, voi simțiți mai adânc durerea când vine străinul și vă alungă de pe el, pentru că străinul îl privește ca un petec de pământ din care să-și stoarcă hrana de toate zilele, pe când pentru voi este un loc sfânt pe care au trăit strămoșii voștrii și în care își dorm somnul de veci. Când plugul vostru scoate la suprafață oase, voi recunoașteți în ele rămășițele scumpe ale strămoșilor cari au căzut în bătălie numai ca să nu lase pe străini să pună mâna pe pământul românesc; pentru străini sânt însă oase ca toate oasele.

De aceea vă zicem: alipiți-vă de ogorul strămoșesc, iubiți-vă legea pentru care au trăit străbunii noștri atât de cinștiți și neprihăniți, iar altă limbă și lege nu ne va fi nici nouă nepoților spre folos, din potrivă dacă ne vom lepăda de a noastră vom păți-o ca și pasărea, căreia îi tai aripile: nu poate o astfel de pasăre nenorocită să sboare. Tot așa și un popor care s'a lepădat de credința sa nu mai poate să se înalțe cu gândul și cu inima către D-zeu, fără a cărui ajutor zădarnică este toată munca.

La cuvintele noastre poate veți simți și mai greu necazul care vă apasă sufletul și vor încolți gânduri de răsbunare în mințile voastre trudite de nevoile multe pe cari le știu și le înțeleg numai aceia cari au trăit în mijlocul vostru, dar alungați dela voi orice gând rău și luați la cunoștință că virtuțile ostășești ale Românului au fost bune și folositoare în timpurile de demult, dar în zilele noastre nu mai au același preț cari l-au avut odinioară. Sabia vremurilor în care trăim este cartea, iar acele popoare cari știu să mănuească bine această armă, înaintează, se ridică preste alte popoare și le stârpesc.

Dar Românului e urgisită această armă, se teme de ea. El și astăzi privește traiul cărturarilor de un trai ușor, sburdalnic și ține cu tărie la credința că numai munca săvârșită cu sapa și cu grapa este cea adevărată. Vedeți credința aceasta pe cât este de greșită, pe atât este și de stricăcioasă,

pentru că vă face să nu aveți încredere în fiii voștri îmbrăcați în haine nemțești. Pentru că dacă vă bat pe voi vânturile și ploile, dacă asudați voi arând cu plugul și cosând cu coasa, pe fiii voștri îi siliți să-și petreacă viața tot în casele acele înalte fără să aibă parte de aerul curat și de munca câmpului, care vă face pe voi tari ca brazii, pe ei însă îi bat gândurile grele, și de multe ori el se obosește mai greu descercând slovele mărunte ale cărților, de cât voi când răsturnați brazdele cu plugul.

De aceea lepădați-vă de credința deșartă de până acuma și înțelegeți că și soarta cărturarilor e ca și a voastră, dar numai ogorul și uneltele vi se deosebesc. Alungați din sufletele voastre neîncrederea și destăinuți-vă fraților voștri a căror dorință este să vă tămăduiască, să răspândească fericire în casele voastre, cari adăpostesc atâtea năcazuri. Așa e scris în cartea vieții: cine nu înțelege sau nu vrea să înțeleagă rostul lumii în care trăește, trebuie să piară; dar neamul românesc l-a priceput până acuma și de aceea a trecut voincește prin focul veacurilor, dară vedeți că strămoșii noștrii au împlinit aceea ce cereau vremurile lor, și oare noi ca urmași ai lor să nu pricepem că de atunci s'a întors roata lumii, astăzi are lumea altă față de cât în vremea de demult, azi nu e destul să avem numai brațe vâjnoase *ci și minte lumînată*.

Dar mintea se luminează cu cartea, de aceea în ciasurile când puneți la odihnă sapa, și grapa, luați în mână condeiful și învățați a scrie și a ceti și după aceea veți vedea că semnele acele din cărți, cari mai înainte erau taine în ochii voștri, se fac prietinii voștri cei mai buni.

Veți mai avea și un alt folos nespus de mare: veți păți-o ca și tatăl care și-a pierdut fiul și l-a aflat — adecă veți înțelege pe fiii voștrii cărturari cari vă voesc numai binele, dar nu pot să se întâlnească cu voi de cât numai prin slovele cărții. Atunci se vor lepăda de greșelile lor și acei cărturari, cari nu stau de vorbă bucuroși cu voi și vor înțelege că supt sumanul vostru zdrențuros bate o inimă caldă pornită spre toate lucrurile bune.

De aceea ne încheiem rândurile de față cu rugămintea ferbinte către D-Voastră:

Vorbiți și scrieți românește
Pentru Dumnezeu!

Pomi pitici.

În ziua de azi oamenii își frământă crierii cum ar putea scoate din pământ cel mai mare venit și așa au aflat fel și fel de îmbunătățiri, nu numai în ale uneltelor de lucru, ci și în sămănături. Dintre pomi s'a aflat că nu cei mai mari, ci tocmai cei mai mici aduc folosul cel mai mare. Mai ales un fel de pomi de tot mici, cari din pricină că nici nu cresc mai înalți de cât cam de-un stângen, poate ceva mai bine, și se numesc pomi pitici, s'a aflat că aduc un venit minunat de frumos.

Acești pomi sânt așa de silitori, în cât chiar din anul al treilea înainte încep a lega și a aduce folos. Poamele lor sânt mult mai mari de cât ale pomilor celor înalți, așa că o pară de pe un pom pitic samănă în mărime cu un bostănel. De aceea se și plătesc aceste poame, fie mere, fie pere, pe multe dăți mai bine de cât poamele de pe pomii cei mari.

Gospodarii noștri, mai ales cei de prin apropierea târgurilor, ar face foarte bine dacă ar sădi pomi de aceștia pitici. Dintrinșii ar putea scoate mult mai mare folos de cât din orice fel de pâne, ba poate de cât și din grădina cu legume.

Să se știe însă din capul locului că pomii pitici cer mai multă îngrijire de cât pomii cei mari. Pământul de pe lângă ei trebuiește prășit și scormolit și chiar udat în timp de secetă prea mare, ba și gunoit din timp în timp.

Pentru aceea folosul e deosebit de frumos.

Atanasie Gherman, preot.

Cântec.

*Foaie verde de mohor,
De ți-i dor, mândră ți-i dor
Trimete-mi gura odor:
Pe o foaie de bujor,
Să știu bine că ți-i dor....*

Binele nostru obștesc.

(Urmare)

„Conducătorul a luat spusele lor la protocolul din 13 Martie 1897 Nr. 27, iscălit de toți părinții acestor copii școlari, făcuți Ruși cu de-a sila, și a trimis acel protocol la sfatul școlar din Suceavă. În același timp însă a venit și dela sfatul școlar din Cernăuț scrisoarea din Ianuarie 1897 Nr. 4634 care cere, ca limba rusască să se învețe cu copiii ruși așa, cum se învață cea românească cu copiii români. La protocolul din 13 Martie 1897 Nr. 27 n'a mai venit dela sfatul școlar din Suceavă nimic alta decât numai scrisoarea din 25 Martie 1897 Nr. 490 care, pe temeiul scrisorii sfatului școlar din Cernăuț pomenite mai înainte, cere numai decât să se bage limba rusască în școală și să se învețe în trînsa copiii, cum în Mitocul-Dragomirnei sau în Bălăceana se învață în limba nemțască.“

„Bine e și așa, dar în Mitocul-Dragomirnei și în Bălăceana nu-s numai câte 14 copii ce știu nemțește. Și apoi Mitocul și Bălăceana au numai două limbi în școla lor, adecă românească și nemțască, pe când în Pătrăuț trebuie se învețe copiii în trei limbi, anume românește, rusește și nemțește. Oare ce s'a alege din școala aceasta de trei clase, ținută cu atâtea cheltueli din partea comunei, dacă pentru cei 14 copii școlari, făcuți Ruși cu de-a sila, vom lucra după cum spune scrisoarea pomenită mai înainte a sfatului școlar din Cernăuț? Și oare unde s'a mai pomenit, ca în altă școală să fie bunăoară, pentru 14 copii români, 265 de copii ruși împedicați în învățământul lor?“

„Din toate acesta se vede destul de lămurit, că domnii voiesc numai decât să-i facă ruși cu de-a sila pe acești 14 copii chiar în contra voinței lor și a părinților lor, deși ei se țin de Români, și școala de trei clase din Pătrăuț, care până acuma a fost una din cele mai bune școale din ținutul Sucevii, voiesc s'o nimiciască și s'o prefacă în o casă de pedeapsă pentru toți copiii din comună.“

„Rugăm pe toți domnii deputați români din sfatul țării și din sfatul împărătesc din Viena să binevoiască a cere cu toată puterea dela locurile mai înalte, ca să se căsuiască toate scrisorile pomenite mai înainte, cari țințesc la slavizarea și nimicirea noastră în chipul cel mai nelegiuit.“

Pentru adevărul, că comisarul Wiedmann a pus mâna pe un loc al protocolului din anul 1890 și a zis „*asta nu!*“ stau gata să jure încă și astăzi membrii comitetului comunal de pe atunci, cari au fost martori de față, și anume părintele ieromonah Gherontie Velehorsi din sfânta mănăstire Dragomirna și gospodarii de aici George Stănescul și Ion alui Simeon Turturean.

Dela 1 Septemvrie 1898 școala din Pătrăuț a început a fi de patru clase.

În 1901, fiind eu ales președinte al sfatului școlar local în locul d-lui Ion Solonariu, pentru care conducătorul școlii făcea toate scrisorile de slujbă nemțește, am început a scrie la sfatul școlar din Suceavă românește. Acolo s'au primit 9 scrisori românești fără nici o piedică, dar la a 10-ea și a 11-ea scrisoare românească sfatul școlar din Suceavă a poruncit celui din Pătrăuț să-i deie numai scrisori în limba nemțească. Atunci noi am ținut în 31 Decemvrie n. 1901 o ședință, în al cărei protocol s'a scris așa: „Se hotărăște cu toate voturile, ca să se poarte corespondențele și toate scrisorile de slujbă ale sfatului școlar din loc în limba românească, de oarece cei mai mulți membri ai acestui sfat nu știu altă limbă, și de oarece este temei și în articolul 19 al legii fundamentale de stat din 21 Decemvrie 1867, f. l. i. Nr. 142“ (urmează iscăliturile cu mâna lor ale celor 5 membri). Hotărârea aceasta am arătat-o sfatului școlar din Suceavă și el a trimis-o celui din Cernăuț, de unde din nou i s'a poruncit sfatului școlar din Pătrăuț să scrie la locurile mai înalte numai în limba nemțească. Noi am făcut însă o jalbă la ministeriu, și de atunci, slava Domnului, avem pace.

Acum altă pacoste cu limba rusască:

Concursul, ce s'a scris în 1903 pentru un învățător superior la școala de aici, cerea ca învățătorul acela să știe și rusește. Întrebând noi patru Pătrăuțeni la căpitania din Suceavă, cum de se întâmplă nedreptatea acesta, comisarul de atunci, baronul Wagner ni-a spus că, după numărarea sufletelor din 1901, în Pătrăuț sânt 527 de Ruși, dar Pătrăuțenii pot să se jăluiască și în scris, dacă se simțesc nedreptățiți. Atunci sfatul școlar de aici a trimis celui din Suceavă scrisoarea aceasta:

„Nr. 10. Pătrăuț pe Suceavă în 9 August 1903. Cinstite sfat școlar i. r. al ținutului! Subsemnatul sfat școlar local a

hotărât în ședința sa din 8 August, cum urmează mai la vale și roagă, ca hotărârea aceasta să fie luată în samă:“

„De când este școală în Pătrăuț, întrînsa nici odată nu s'a învățat în limba rusească, comuna nici odată nu s'a învoit să se bage limba aceasta în școla ei, ci din contra, la toate încercările, de a băga limba rusască în aceasta școală, ea s'a apărat din răspuțeri contra acestor încercări. Apoi la cea de pe urmă numărare a sufletelor, făcută aice în comună dela 1 până la 15 Ianuarie 1901, dl comisar Epifanie Bala-nowicz a constatat în fața subsemnatului președinte al sfa-tului școlar din loc Constantin Morariu și în fața primarului comunal Vasile Fogoraș, că aice mai sânt de alte neamuri 103 (o sută trei) suflete nemți, 68 (șese zeci și opt) suflete ruși și 44 (patru zeci și patru) suflete poloni, ceea ce numiții subsemnați sânt totdeauna gata a adeveri și cu jurământ. De aceea sfatul școlar local află că e cu totul neîntemeiat concursul pentru un învățător superior la școala de aice, dacă el cere și limba rusască, și hotărește cu toate voturile a ruga pe cinstitul sfat școlar în raialținutului, ca să binevoiască a îndrepta concursul cu atâta mai mult, cu cât cererea limbei rusești ar pute aduce comunei noastre foarte mari daune, de oarece și învățători de cei mai vrednici, cari însă nu știu limba rusască, ar pute să rămâe nebăgați în samă pentru școala noastră.“

Răspunzând sfatul scolar din Suceavă că nu poate primi cererea noastră, comitetul comunal de aice a hotărât într'o ședință să facă jalbă la prezidentul țării, și în 8 Decemvrie n. 1903 a trimis la Cernăuț pe trei înși, cari au cerut dela prințul Hohenlohe și în scris și cu graiul 1. să se îndrepte falșul cel de 527 în loc de 68 de suflete rusești aflate în Pătrăuț la numărarea sufletelor din 1901 și 2. să se îndrepte și concursul pentru un învățător superior aice, adecă să nu se ceară dela el să știe și limba rusască. Dar în treaba asta luminatul prinț Hohenlohe a ajutat numai atâta, că locul de învățător superior la școala noastră l-a căpătat bravul inspector școlar din ținutul Gura-Humorului, dl Isidor Dolinski, iar despre falșul pomenit a zis că trebuie să rămâe până la anul 1911.

În anul 1905 școala de aice s'a prefăcut în școală de cinci clase. Toți membrii comitetului comunal au dat atunci la protocol că nu li trebuie limba rusască în școală, dar dacă

tot ar dori-o unii părinți sau copii, atunci dorința lor să se ție în samă. Clasa a cincea lipsește și acuma.

Cu clădirea școlii Pătrăuțenii au greșit foarte rău. Ei au făcut adecă întâi o cocioabă, care în scurtă vreme a fost așa de plină de burete, încât au trebuit s'o răsiapiască. Apoi au clădit alta cu niște pereți putregăioși și cu niște grinzi în sufit, de ți se părea că e mai mult un grajd. În sfârșit au clădit a treia școală, în care acuma nu mai încap copiii din comună. Cu banii ce s'au cheltuit de trei ori, s'ar fi putut zidi un palat. Dar ce să faci, dacă oamenii noștri sânt ieftini la făină și scumpi la tărățe!

Dl Nicu Tarasievici, inspectorul școlar din ținutul Sucevii, a vizitat școala noastră în anul 1907 și a aflat că e una din cele mai bune școli din ținut. Cu deosebire l-a lăudat dumnealui pe dl conducător Ioan de Barbier, care a primit dela sfatul școlar din Suceavă și un decret de laudă în scris. Și trebuie să spun și eu că dl Barbier face multă cinste nu numai școlii noastre, ci și întregii comune, fiindcă dumnealui, ca președinte al sfatului de controlă la banca noastră, ca secretar al epitropiei bisericești, al societății de cetire „Viitorul“, al societății „Arcașul“, ca membru al comitetului comunal și al comisiei de controlă a averii comunale, muncește totdeauna și cu toată puterea pentru binele obștesc, fără să aștepte vr'o răsplată. Ferice de comunele, cari au astfel de bărbați iubitori de binele poporului!

C. Morariu.

(Va urma).

Încă un an.

De cătunit aş cătuni
 Numai pușca de n'ar fi.
 De-ar fi pușca de soc verde
 Și regimentul de fete,
 Și-a mea dragă-un căpitan
 Aș mai cătuni un an.

Culeasă de **Ion Bolohan**,
 sergent-major.

O PILDĂ.

Viața albinei este scurtă de tot. Cu cât mai mult folos aduce ea, cu atât mai puțin trăiește, căci prin muncă prea încordată ea își scurtează viața. S'a aflat că pe timpul când câmpul e plin de flori, deci atunci când albinele au mai mult de lucru, ele nu trăesc mai mult, de cât 3 săptămâni. Cu cât mai puțin lucrează, cu atât mai mult trăesc. Viața cea mai lungă a unei albine muncitoare este de cam nouă luni și anume timpul acesta sânt lunile de iarnă, în care albina se odihnește.

Albinele ieșite din cuiburi (născute) în lunile August și Septembrie pier în lunile Martie sau April și de aceea o seamă de stupi, cari toamna sânt foarte plini de muscă, primăvara rămân aproape deșerti.

Viața albinei este cea mai frumoasă pildă de altruism. Altruist se numește acela, care nu pentru sine, ci pentru alții trăiește și muncește. Așa bunăoară domnul nostru Isus Hristos nu pentru sine și pentru îndestularea trebuințelor sale, ci pentru alții a muncit și a trăit pe acest pământ, ba și viața și-a dat-o pentru binele oamenilor. Și El e o pildă minunată de altruism.

Așa ar trebui să fie toți oamenii. Binele obștesc să-l pună mai sus de binele lor propriu și atunci ar fi lumea aceasta un adevărat rai.

Acela însă care se cugetă numai la sine și numai binele propriu îl are în vedere, se numește egoist, iar patima aceasta de-a nu-ți păsa de alții și a te îngriji numai de tine se zice egoism. Pe când altruismul este o virtute sau o deprindere plăcută în ochii lui Dumnezeu și ai oamenilor, egoismul este un păcat și din pricina lui multe popoare merg calea racului.

Atanasie Gherman.

Alcoolul.

(Urmare.)

Cam tot soartea asta o au și rărunchii și câți băutori nu sufăr de aprindere de rărunchi, care apoi cu încetul li curmă viața. Altă parte foarte însemnată a trupului e inima, care în urma alcoolului încă slăbește; ba ceva mai mult, omul se ostenește iute, răsuflă greu și trebuie să odihnească, căci nu mai poate lucra ca mai înainte. Iar inima poate slăbi așa de tare, încât bietul om trebuie să zacă. Ba la vr'o boală, unde inima ar trebui să lucreze mai mult, și să fie măcar ea sănătoasă, atunci dă taga, și urmarea e moartea tristă. Așa de pildă de aprindere de plămâni mor cam 10—15 la sută,

dintre băutori însă cam 20—30. Nu a rare ori vedem cum alt om mai slab se luptă mai mult cu o boală și se însănătoșează, pecând tot boala aceea răpune pe un băutoriu uimitoriu de iute. Și cum să nu-l răpuie, când aproape și cele mai mici părți ale trupului sânt sau bolnave sau slăbite din pricina alcoolului?

Vedem deci că nici o parte a trupului nu trage vr'un folos din rachiul. Îmi va zice cineva că stând așa lucrul, la ce mai e alcoolul? Are și unele însușiri bune, ba unele încercări au dovedit că alcoolul chiar nutrește puțin, însă ce folos, nutrește puțin și strică mult, e ca soarele cu »dinți«, pare că te încălzește, însă tot te răcești. Bune însușiri are alcoolul frecat pe piele la unele junghiuri, sau boale de incheeturi sau cum toată baba doftoroae din sat știe, că la câte o durere de pânțecă îți prinde bine o legătoare udată în șpirit cu piper. Deci ca »leac« il poți întrebuința, adecă zis scurt locul alcoolului nu e în crâșmă ci în spițerie, de aici duci alcoolul ca alinător de dureri, din crâșmă il duci ca otravă. Cum ține spițeriul în sticlulele lui alte lucruri veninoase, cari sânt leacuri bune, așa ține el și alcoolul. Cunoașteți steregoaea, și pe aceea o ține spițeriul, e bun leac, însă e și otravă, și oare văzuta-ți pe cineva să bea de flori de măr zamă de steregoaie? dară rachiul de ce il beau, căci e tot venin? Nu se apropie omul beat mai mult de firea dobitoacelor? Câte sudalme, câte bătăi, câte omoruri și câte fapte ingrozitoare se fac în beție! Și cercetând vre-o temniță vezi cum pe cei mai mulți numai rachiul i-a împins la păcat și i-a dus acolo, și pe unde se bea mai puțin rachiul sau de loc, și temnița și casa de nebuni are mai puțini locuitori.

Nu voesc a mai zugrăvi ce stare domnește într'o familie, unde bărbatul e băutoriu, căci acolo cearta nu lipsește nici când și sărăcia intră întâi în curte, colindă grajdurile, ajunge pe pragul ușei și încet se bagă și în casă și apoi e greu a o mai scoate, pentru că rămâne și o moștenesc și bieții copii nevinovați. Însă aici e vorba de prisos, căci, durere, fiecare sat are bețivi, așa în cât toți sătenii pot vedea cu ochii cum duce rachiul la sapă de lemn.

Totuși la urmă nu putem trece cu vederea încă o mare stricăciune, care nu privește pe băutori ci pe bieții lui copii nevinovați. Copiii băutorilor sânt din naștere slăbuți, căci moștenesc dela părinți slăbiciunea pricinuită de alcool, pre-

cum vedem de pildă că copiii dela părinți ofticoși, cu mult mai ușor capătă oftica ca alți copii.

Așa și alcoolul are o mare înrăurire asupra copiilor. Copiii al căror tată e băutoriu, și mai mult a căror mamă, sau amândoi părinții sânt dedați cu băutura, sânt slabi la trup, palizi, rămân slăbuți și îndărătul altora sănătoși; ei cresc anevoie și încet și nici când nu sânt oameni întregi, bine făcuți. E lucru cunoscut că mor mulți copii și cercetând mai de aproape vedem că chiar copii de aceștia — cari mai ușor se îmbolnăvesc și mai puțin se pot lupta cu boala — sânt secerăți în mare număr de nemiloasa moarte. Și poate aceștia cari mor chiar în cei dintâi ani ai lor, sânt cei mai fericiți dintre copiii alcoholiștilor, căci câți alții se nasc cu cusururi și cea mai mare parte a schilozilor din naștere au a mulțami rachiului făptura și traiul lor nefericit.

Vedem că copiii din părinți așa de decăzuți, nu au minte așa de ageră, ba mulți rămân niște derbedei, sau sânt din naștere prostălăi, alții iar sânt și cumiști, însă ușor se poticnesc și înnebunesc; iar alții au aplicare spre furturi, omoruri, așa în cât o mare parte din oamenii cei răi se recrutează din acești nefiriciți copii și cei mai mulți, cari sufăr de epilepsie (stropșeală) ispășesc numai păcatele părinților. Spre a pricepe mai bine, ce mare stricăciune pricinuește alcoolul nu numai la părinți și copii, ci din neam în neam, dăm aici niște pilde destul de triste.

Un* bețiv cunoscut avuse 16 copii, 15 au murit în anii dintâi ai vieții, celalalt trăia, suferia însă de epilepsie (stropșală). Alt băutoriu a murit de înmuierea crierilor, femeea lui de boala apei; o fată de a lor măritată după un om de treabă, nebețiv a avut 6 copii: cel dintâi prostănac, al 2 și 3-lea păcătoși, al 4-lea orb din naștere și prostănac, al 5-lea orb din naștere și al 6-lea sănătos.

Frații D . . . erau bețivi, moștenind acest păcat; cel mai mare a sărit în apă și s'a înecat, al 2-lea s'a spânzurat, al 3-lea și-a tăiat gâtul și al 4-lea a sărit pe fereastră din al 3-lea rând de casă.

Și acum încă o singură pildă îngrozitoare. M. Y. era un mare bețiv; din neamul lui în vreme de 75 ani s'au născut:

*) Pildele sânt luate din cartea: „Genie und Irrsinn“ de Lombroso.

200 hoți și ucigători, 280 orbi și prostănaci și alții oftigoși, 90 fete ușurate și 300 au murit în cei dintâi ani ai vieții.

Din aceste pilde vedem, că rachiul nu nefericește numai pe acela, care-l bea și pe copiii lui, ci și pe nepoți, strănepoți adecă un neam întreg.

Și acum, după ce am văzut, cât de primejdios e alcoolul, să ne întrebăm odată, că oare e de lipsă și oare e bine a închina atâta cu rachiul? Răspunsul, după ce am văzut, că alcoolul, face mult rău și bine de loc, e ușor: cel mai bun lucru ar fi să nu mai bem de loc rachiul. Trebuie să dăm banii pe rachiul, să ne târbăcim la cap în aerul acela stricat în crâșmă? Cred că e mai cinstit lucru ca cu banii aceia să iei vr'o gazetă sau să cumperi vre-o carte și să cetiți frumos acasă. Așa vom învăța multe lucruri frumoase și cel puțin vom avea un folos. De boale ne ferim cât putem, rachiul însă îl bem, deși el ne ruinează sănătatea și sănătate nu poți cumpara din târg.

Deci să lăsăm rachiul în butea crâșmariului, să se strice, iar noi să ne păstrăm sănătatea. Dar una să vă mai spun! Să nu credeți că alcool adecă venin, se află numai în rachiul! Nu, el se află și în vin și în bere, precum și în rum, coniac sau alte băuturi colorate de jidani.

Dr. Aurel Căndea,
(Ungaria).

Boalele lipicioase.

Boalele lipicioase sânt o nenorocire mare pentru satele unde se încuibă. Așa în comunele Mahala și Cotul-Ostriței s'a încuibat mai întâi coriul, iar acum mor copiii pe-un cap de boala de grumaz numită »scarlatina« sau »coriul cu gălci«. Această boală este foarte implutoare și nici nu ști cum îți intră în casă. Sămânța ei este de tot mică și nu se poate vedea cu ochiul, dar ea zboară prin aer și se lipește de orice lucru, ca haine, încălțăminte, iar mai ales de pomenele ce le dau oamenii noștri de sufletul celor morți.

De aceea e cu cale ca astfel de pomene să nu se facă pe timpul cât ține boala, ci să se lase pentru mai târziu. Chiar și legea împărătească le oprește pe timpul boalei. Morții, nici nu-i voie să fie duși în biserică, iar sărutarea crucei de pe sicriu ar trebui să nu se pozvolească.

Preoții chiar își dau toată silința să se implinească toate aceste porunci, însă oamenii cam cârtesc. Ei nu înțeleg că tocmai din nebagare de seamă a rânduelilor hotărâte prin lege, seceră moartea atât amar de vieți omenști.

Și e păcat de D-zeu să se stângă atâta viață românească !.

Atanasie Gherman, preot.

Poezii populare.

Frunză verde de-alunică

Măi bădiță Vasilică !

Vara gurița-ți îmbla

Și ziceai că mi-i lua

Numai să vie toamna.

Iacă toamna a venit

Tu pe mine m'ai urât

Urâ-te-ar soarele

Indrăgi-te-ar boalele

Șapte boli

Șapte lungori

Trei părechi de frigurele

Să te curme peste șele

Să-ți fie de mângâiere.

Când îi fi mai sănătos

Să nu iei un pai de jos,

Când îi fi mai în putere

Să nu iei două surcele.

Nici așa nu te-oi lăsa

Mai tare te-oi blăstăma

Să te duci bădiță, duci

Până-i pica rob la Turci

Cu picioarele'n butuci.

Mâna dreaptă

Să ți-o ardă

Mâna stângă

Să ți-o frângă.

Nici așa nu te-oi lăsa

Da'ncă tot te-oi blăstăma,

Să te duci bădiță, duci

Cu șapte părechi de papuci

Să 'ncunjuri lumea 'mprejur

Să mânânci numai cărbuni

S'ajungi la bordeiul meu

Să te miluiesc și eu :

C'o strachină de țărăță

Să știi că ți-am fost draguță,

Și-o oală de cărbunași

Să știi cum iubești și lași

* * *

Când eram lumii mai drag

M'o jurat Neamțul sub steag.

Neamțule mânca-te-ar guta

Că iei flăcăii cu suta.

Sui măicuță peste poartă

Să vezi Neamțul cum ne poartă.

Ieși măicuță la fântână

Să vezi Neamțul cum ne mână

Că ne mână ca pe boi

Și ne tunde ca pe oi

Și dă părul la gunoi.

Părul meu cel gălbior

Dela maior sub picior

Să mi-l strângi în buzunariu

Și să-l scoți la zile mari

Să-l arăți la fete mari,

Fetele l-or săruta

Din ochi mândri-or lăcrăma.

Auzite dela **Eugenia alui Dumitru Nastasi**
din Pătrăuț pe Suceavă.

De când are jidanul cap (minte) de drac?

(Legendă din popor).

Zice, că de mult, diavolul, ca să prindă mai ușor pe oameni în la-bele sale, a iscodit rachiul sau holerca. S'a apucat el și a făcut o velniță și a început a face băutura cea amețitoare, pe care a numit-o rachiu. Între hargații diavolului la velniță era cel mai de căpitanie jidanul. Pe el l-a pus dracul să-i litruiască rachiul. Jidanul poate că nu știa, fiind acesta un lucru nou, ce nu s'a fost făcut până atunci pe lume sau poate avea o speculație ceva, destul că nu litruia bine holerca. Diavolul văzând, că nu-i face lucrul pe plac, a început al hui pe jidan. Jidovul răbdă ce răbdă și el ca un om și dela o vreme văzând că nu-i încotro, a început și el a se răsti la diavol. Așa s'au încăerat amândoi la sfadă și dela sfadă au ajuns până la bătaie. Dracul înșfăcă pe jidan de perciuni, iară jidanul pe diavol de piept și amândoi se isbeau și se trânteau de păreții velniței.

Văzând aceasta Domnul Hristos, a chemat la sine pe sf. Petru și i-a poroncit să meargă incolo să-i despărtească și să facă pace între dânșii. Sf. Petru ascultă de poronca Domnului și pe loc se duce la fața locului și dă să-i despărtească. Dară credeți, că a putut face ceva? Dă să scoată mâinile jidanului din pieptul diavolului, dară degeaba, ele s'au fost prins de pare că erau cusute cu cuie. Dă să scoată mâinile diavolului din perciunii jidanului, dară nici atâta, — ele s'au fost încleștat așa de tare, că pare că erau crescute din perciunii jidovului. Împinge în dreapta, împinge în stânga — degeaba, nu merge. Nici unul nu vrea să se deie în laturi. Nu-i poate despărți și pace bună. Ce-i de făcut? S'au fost obosit sf. Petru de atâta muncă și la urmă văzând că nimic nu poate isprăvi, s'a aprins de mânie pe dânșii și în ferbințala ceea scoate sabia din teacă — că știți, că sf. Petru purta sabie — și retează într'o clipă capurile la amândoi și ele cad la pământ ca două barabule și alătura trupurile lor. Sf. Petru își șterge apoi sudorile, cari curgeau șiroi pe față de atâta trudă și se întoarce înapoi la Hristos. Iară Domnul Hristos, care știa prea bine ce s'a întâmplat, văzându-l pe Petru venind, încă de departe îl întreabă: „Ce ai făcut Petre?“ Iară Petru ajungând la Hristos, îi povestește toată pățania. „N'ai făcut bine. Petre“ îi zise Hristos; „mergi înapoi și îndreaptă-ți greșala, pune-le capurile înapoi la loc!“ Petru supărat că a greșit și mănios foc pe puchiosul de jidan și pe diavol, că din pricina lor a făcut el o greșală așa de mare, se întoarce repede înapoi și plin de ciudă hap capurile de jos și jap trânteste unul pe grumazul jidanului și altul pe al dracului. Și cum le-a pus capurile la loc, ei îndată au înviat iarăși și au început a îmbla. Când se uită sf. Petru la dânșii s'a încrucit

ce a văzut: pe diavol cu capul jidanului și pe jidan cu capul dracului. Sf. Petru s'a făcut alb ca varul, când a văzut ce a făcut. El adecă în mânie și supărarea ceea n'a băgat de samă și le-a schimbat capurile — a făcut o greșală și mai mare, pe care n'a mai putut-o îndrepta. De atunci a rămas jidanul cu cap de drac și de aceea este el așa de mare speculant până în ziua de azi, că el are minte drăcească.

C. Urechie, cooperator.

C â n t e c .

(poporului).

*E scrisă durerea de veacuri
Pe fața lui arsă de soare;
In sufletu-i vecinică noapte
Și nimeni nu 'ntreabă ce-l doare.*

*In brazda pământului negru
Iși pune nădejdea de mâne
Și rob suferinței amare
De-apururi acelaș rămâne.*

*Pustiul se 'ntinde și moartea
In casa de lacrimi bogată;
Blăstemul ursitei haine
Aceeăș cărare i-arată.*

*Iși cântă amarul durerii
In doina ce veșnic suspină,
Doar codru-i răspunde a jale
Și singur durerea-i alină.*

»Foaia Interesantă«.

Eugeniu Revent.

DE TOATE.

Dintre toate țările din lume, Anglia are cei mai mulți doftori; a doua țară este Germania sau cum îi mai zice și Țara nemțească, apoi vine Rusia, Franța și Italia. Ferice de țările acele, cari au cât se poate de mulți doftori, căci acolo nu bântuie așa de strașnic bolile. La noi nu

numai că sânt puțini, dar și pe aceștia nu-i întreabă oamenii noștri de sfat, ci mai degrabă aleargă la babe, cari nu știu nimica. Ciudată socoteală mai au și oamenii noștri! De ce, când li se rupe osia la car, nu merg ei la ciobotar să li-o dregă, ci se duc la rotar? Când se îmbolnăvesc însă, nu merg la doftori să-i întrebe de sfat, ci chiamă babele să-i descante de »ducă-se pe pustii« și »orbul găinilor«! Doamne Sfinte, că tare-s mai chibzuiți țărani noștri, să nu le fie de diochi!. Despre aceasta vom vorbi mai pe larg in numărul viitor.

In Africa, spre miazăzi dela noi se află o țară cu numele Maroco, ai cărei locuitori poartă de lungă vreme bătălie cu Francezii, cari vrau să pue mâna pe țara lor. Marocanii sânt de lege turcească, și nu-s școliți ca dușmanii lor, cari n'au în țara lor nici un om, care să nu știe carte și de aceea Marocanii, fiind și mai puțini, au să fie bătuti de Franceji. In ziua de 29 Faur a fost o mare luptă în re dușmani, în care au avut Francezii 15 morți și 50 de răniți.

Studentii români dela școlile cele mari (universități) din Cernăuți, Viena, Graț, Insbruck și Leoben vor face peste câteva zile adunări mari, la cari vor cere, ca să avem la Umversitatea din Cernăuți profesori dintre cari, unii vor învăța pe studenți istoria neamului românesc, iar alții vor griji ca să avem advocați și judecători români ce vor deprinde pravilele în limba românească, nu nemțească, și asta va fi de mare folos pentru țărani noștri.

În țara sârbească e mare foamete. Sânt ținuturi unde sătenii au murit de foame. Foamete e și în țara rusească. Sânt năcazuri mari și prin alte țări ale lumii. În Calabria (Italia) nu de mult iar s'au întâmplat cutremure de pământ. Pe la noi în împărăția Austriei a bântuit o strașnică »influență« (troahnă) care-i boală din răceală, cu durere de cap și ciumurhuală. In Australia, la Melburn, au fost călduri așa de cumplite, încât mureau oamenii. Luau foc satele și pădurile și se prefăceau în cenușă. Oamenii, cuprinși de groază se asvârleau în apa râurilor. Copiii mai ales se stângeau. A fost jale mare și cumplită nenorocire, cum prin părțile noastre nu se întâmplă nici odată.

No. 10 al „Deșteptării“ va apare cu întârziere !